

Bilo jednom na Divljem istoku (2020)

(epilog)

U prostoriji nimalo nalik garsonijeri koja je bila njegovo desetogodišnje boravište, Zlatko je, sjedeći na rubu kreveta, mljackao pileću juhu preispitujući uloge koje su te noći u dvorištu roditeljske kuće igrali njegov Otac i on. Nikako nije uspio dokučiti tko je od njih dvojice bio Charles Bronson, a tko Henry Fonda. Da bi odgovor na to pitanje bio jednostavan, zaključio je, obojica su morali biti naoružani. Na stranu Očevo Pranjicevim perom nezabilježeno ratno iskustvo. Pravila su dvoboja, naime, vrlo jasna i ona polaze od toga da obojica imaju mogućnost potegnuti obarač. U njihovu slučaju polazišna osnova dvoboja nije zabilježena te se ishod istoga ne bi smio računati. Premda, s druge strane, Zlatko nije mogao zanemariti činjenicu da je napunjeni te repetirani pištolj ustupio onom koji je tvrdio da u njihovu dvoboju ne može izgubiti, a čega je četrdesetogodišnji autor triju zbirki kratkih priča postao donekle svjestan. Donekle, naime, s obzirom da bi treća strana možebitno ocijenila kako pobjednika nije bilo. Dvoboj kao dokazni postupak utoliko nije moguće ocijeniti drugačije, već pitanjem potpune pomahnitalosti o kojoj će se jamačno još neko vrijeme u gradu koji to nije iznositi mahom neutemeljene teorije na račun će kojih, iznova, profitirati oni koji tuđu tragediju koriste kao vlastiti promidžbeni materijal.

Nakon što je završio s pilećom juhom, Zlatko je odložio tanjur po strani, a zatim pričekao djevojku u bijeloj uniformi preko koje je nosila crvenu vestu da odnese što je ostalo. Ona je u prostoriju ušla možda pet minuta potom, uzela tanjur i pitala je li prijalo? na što je Zlatko kimnuo glavom zahvalivši na okrjepi. Na izlasku iz prostorije, djevojka mu je napomenula da ga očekuje posjet što je Zlatka začudilo jer je dnevni termin za susrete s vanjskim svijetom toga dana istekao. Djevojka u bijeloj uniformi i crvenoj vesti na to je dodala da ništa ne brine i da pričekava koju minutu. Poslije će mu, dodala je, dati lijek. A kada je upitao je li Mama i kada je sugovornica odgovorila da nije, usprkos čežnji za susretom s jedinom ženom za koju je siguran da ga je bila sposobna voljeti, osjetio je olakšanje. U prostoriji u kojoj se nalazio, nakon one noći, njezine bi ga zamučeno odsutne oči vjerojatno dokrajčile. Tada više ni lijekovi ne bi mogli pomoći. Djevojka mu je još dodala kako će sve biti u redu, a zatim napustila prostoriju rekavši da mora obići i ostale.

Koju minutu poslije, posjet se doista dogodio. Bio je to njegov prvi susret s vanjskim svijetom otkad se našao među izopćenima. Ta je činjenica njegovu začuđenost najavom istoga činila još izraženijom. Na vratima se zatim pojavio Popov. Njegovim dolaskom, međutim, nije ostao toliko iznenađen. Povremenu je lišenost okova sumnje pripisivao medikamentoznoj praksi kojoj je podvrgnut. Popov je, pak, nakon prvotne ukočenosti te jedva izgovorenoga smijem?, neverbalno pojašnjavajući kako traži njegovo odobrenje da uđe, prišao bliže, sjeo na slobodnu stolicu te stao promišljati kako započeti razgovor. Neugodnu je tišinu, a i tu si je novonastalu sposobnost pripisao navedenoj praksi kojoj je podvrgnut, Zlatko nakon tridesetak sekundi mirno presjekao.

- Slobodno me možeš pitati kako sam – izgovorio je naoko spokojno.
- Dobro – i dalje je potišteno zvučao Popov – kako si?
- Što misliš?
- Znam, loše, glupo je pitanje.
- Pristojna su pitanja najčešće glupa.
- Slažem se, kao i ona retorička.
- Naravno, zato što jedino retorička pitanja mogu biti pristojna.

U nastavku razgovora Popov ga je izvijestio o rezultatima natječaja za radno mjesto na neodređeno vrijeme u Ustanovi za znanost, kulturu i društvena pitanja rekavši da je mjesto pripalo djevojci koja još uvijek studira usput ponešto zarađujući u jednoj kockarnici. Zlatku je odmah sinulo. Pitao je odakle je, na što je Popov odvratio da živi u Amenovcima, ali da planira doseliti. Na to je dodao i kako je ulogu u njenu zaposlenju navodno imao i Nakladnik koji je, po završetku natječaja, dolazio u Ustanovu razgovarati s Ravnateljem. Članovi Odbora prijedlogu se nisu usprotivili. Odlučili su, za tu potrebu, iznova korigirati statut Ustanove. Nije im bilo prvi put. Znali su kako se to radi. Znali su da će i lokalna vlast stati iza korekcije te da će u konačnici sve proteći bez povlačenja repova. Mala se Sanja, studentica treće godina tko zna čega i buduća gospođa Klarić, pametnim odabirom najbolje prijateljice te muškarca svoga života, našla među odabranima. Ona će tako iz svijeta ruleta dospjeti u svijet čiji računalni zasloni zavode meditativnom kombinacijom zelene livade i plavoga neba.

Na listi uklonjenih osumnjičenika, gledano iz Zlatkove perspektive, tada se našao i Popov. Zadnje što je njegovu prijatelju iz studentskih dana trebalo, jest doći u posjet profesoru književnosti i autoru triju zbirki kratkih priča za kojega u mjestu što se voli nazivati gradom više nitko nije htio čuti, posebice otkad je u lokalnoj medijskoj spletki zvanj Tjednik, Vesnin mali napisao članak o pomahnitalom književniku koji je rođenoga Oca gurnuo u smrt. Nitko, pomislio je, pa ni Mama koja je sada sama s onim odveć čangrizavim križancem hrvatskoga i mađarskoga ovčara koji se, zavisno o vremenu, ponekad glasa vau-vau, a ponekad *ugat-ugat*. Iako mu je svaka pomisao na Mamu bila teško podnošljiva, smogao je snage upitati Popova zna li što o njoj. Popov je odgovorio da ju je posjetio i da je dobro koliko to okolnosti nalažu. Usput mu je spomenula kako bi najbolje bilo kada bi se za čuvara kuće imao tko pobrinuti zato što se ona u dvorištu osjeća nelagodno te bi se, da je potpuno sama, iz kuće, kada ide po kruh i mlijeko, zaputila na stražnji izlaz.

- Ali dobro je, drži se, ne moraš brinuti. Ja ću je posjećivati kada god budem u prilici – zaključio je Popov, primijetivši da je Zlatku počela podrhtavati donja čeljust, te ga primivši za ruku – Za to što se dogodilo ti nisi kriv. Otac ti je, nažalost, sam povukao obarač. Ovdje si iz drugih razloga i kada ti bude bolje, izaći ćeš. A onda ćeš vidjeti kako dalje. Ja ću ti probati pomoći. Razgovarat ću s Nakladnikom. Bez obzira na sve, vjeruj mi, nastojat ću ga uvjeriti da bi od daljnje suradnje s tobom imao koristi.
- Ne moraš, hvala ti, učinio si i više nego dovoljno, a činiš i dalje – teškom je mukom protisnuo preživjeli Srijemac – dovoljno je što mi obilaziš Mamu, više od toga nemam pravo tražiti.
- Nebitno tražiš li, ja ću sve pokušati da nešto napravimo... znaš, i ja se zbog svega osjećam loše. Tebi govorim da nisi ništa kriv, ali sebi to još nisam nijednom izgovorio.
- O čemu govoriš? – zbunjen je bio Zlatko – Kakve veze to ima s tobom?
- Znaš, da ti nisam pružio nadu, da te nisam uvjerio prijaviti se na natječaj, siguran sam da se ništa od ovoga ne bi dogodilo.
- To s tim nema veze...
- To jedino s tim ima veze! To je obnovilo tvoje frustracije zbog nepravdi kojima si godinama izložen! Trebao sam biti pametniji, u početku sam vjerovao Ravnatelju, mislio da će biti spreman uzeti u obzir sve što si do sada uradio. A onda i ona priča s

djecom poginulih branitelja. Trebao sam znati da ni od toga neće biti ništa. Znaš kako je to riješio?

- Kako?
- Bilo ih je nekoliko s tim statusom. Nije mu sasvim pomoglo to što je natječaj objavio tamo gdje već jest. Pa je onda objasnio Odboru kako bi bilo najbolje, navodeći proceduralnu pogrešku kao razlog, poništiti natječaj. Zatim je natječaj ponovno raspisan, ali uz uvedeno testiranje. I znaš što?
- Što?
- Nigdje nije bio naveden popis literature. A ona je, gle čuda, točno odgovorila na sva pitanja. Riješila je test stopostotnom točnošću. To nitko ne bi mogao. Znaš zašto? Zato što sam, pogledavši kasnije pitanja i odgovore, primijetio nekoliko pitanja koja su pogrešno postavljena te na koja utoliko nije bilo moguće ispravno odgovoriti. Eto, a ja sam vjerovao, vjerovao sam više nego ti. Još mi je Ravnatelj kasnije rekao... ma, nema veze...
- Što je rekao?
- Nije bitno...
- Reci, nema problema, što je rekao?
- Rekao je da... spominjao je tvoga Oca... nakon ovoga što je bilo... rekao je da su bili ratni drugovi i da ga neizmjerljivo poštuje. I da mu je žao što je tako ispalo te da bi sve bilo drugačije samo da je ovaj nazvao... da bi se dogovorili, smislili rješenje, kontaktirali druge institucije.
- Ne čudi me. Nego... jesi pogledao kakav dobar meč u zadnje vrijeme? Što je s onim malim Britancem? On je trebao boksati za naslov.

- Boksao je. Uzeo je pojas. Po IBF-u. Zgazio čovjeka. Mali je zvijer.
- Znaš kako su govorili za Foremana, kao tenk iz Drugoga svjetskog rata. Ide i ruši sve pred sobom...
- Je, a ovaj je mali Challenger 2, protivnike guta kao bliskoistočni pijesak.
- Ili divljeistočno blato.
- Što?
- Ništa, zanemari, umoran sam. Želim se probuditi, a ne mogu.
- Pa budan si.
- Jesi siguran?

Prije odlaska Popov mu je ostavio nekoliko primjeraka dnevnih tiskovina te, poručivši da je Mama na tome inzistirala, Paninijev album samoljepljivih sličica koji je odmah potom stao prelistavati zaključivši kako je dana pošiljka nepobitni dokaz njezine, svemu usprkos, opstale ljubavi koju gaji prema prijezira vrijednom jedincu. Došavši do reprezentacije Italije, primijetio je vragolastoga Salvatorea Schillacija, malenoga Totòa, ostavši u čudu. Dao bi se zakleti da mu je sličica najboljega strijelca turnira nedostajala no, pripisujući zapanjenost terapijskom učinku, Schillacijevo je otkriće doskora prihvatio kao neupitnu činjenicu. Ništa manje pomirljiv nije bio ni kada je, posegnuvši za dnevnim tiskom, nabasao na malenu Zvezdanu, djevojku čiji su hobiji joga, trčanje te izrada selfieja, a čije je novo ime glasilo Dora. O njoj je pritom pisano kao o dvadesetogodišnjakinji ocijenjenoj velikom estradnom nadom. Zlatko se upitao ne bi li bilo bolje da se utoliko zove Nada, a zatim zaključio kako je ime onodobne narodne heroine zastarjelo te neprikladno za anđela računalno manipuliranoga glasa.

Prije no što se vratila djevojka u bijeloj uniformi i crvenoj vesti, četrdesetogodišnji je autor triju zbirki kratkih priča kroz prozor promatrao prugu što iz tobožnjega grada vodi prema samoproglašenoj metropoli grizući se bjesomučno za donju usnicu. Laž koju je Ravnatelj isporučio Popovu, informacija je koju ni pored izloženosti medikamentoznoj praksi nije mogao podnijeti. Njegov je Otac, naime, kontaktirao prvoga čovjeka Ustanove za znanost, kulturu i društvena pitanja. Njegov mu Otac nipošto ne bi slagao, poglavito stoga što se protivio namjeri da njih dvojica porazgovaraju o sudbini sredovječnoga podstanara bez kučeta i mačeta čija će zavjesa na prozoru zauvijek ostati neoprana. Nepodnošljiva ga je lakoća nepodnošenja nagnala zapaliti cigaretu. S praksom je postupnoga prestanka pušenja definitivno raskrstio. U svijetu snova kancerogena su oboljenja najmanji problem, a i cigarete se, neovisno o financijskoj situaciji, obično nađu pri ruci. Gledajući na prugu uočio je, sasvim u daljini, vlak koji se polagano primiče vukući za sobom prazne putničke vagone koji će na povratku za samoproglašenu metropolu biti pristojno ispunjeni. Karte su, naime, kupljene na željezničkom kolodvoru u mjestu što se voli nazivati gradom, pretežno jednosmjerne. S vremenima kada se odlazilo zbog povratka, zauvijek je gotovo.

Uniformirana se djevojka s crvenom vestom vratila u prostoriju, no nije bila sama. S njom je došao stariji muškarac predstavivši se kao Frank. Tako ga, rekao je, zovu oduvijek. A na njegovo uznemireno tko si ti? Zlatko nije odgovorio. Frank se namjestio na krevet pokraj Zlatkova, a djevojka je na to i mlađem cimeru rekla da legne kako bi im obojici dala lijek,

svakom po injekciju. Čim je obavila svoje, premda je vani bio dan, poželjela im je ugodan počinak dodavši da se na to ne obaziru s obzirom da je kod njih uvijek pet do dvanaest. Zatim je otišla. Frank je još koju minutu nerazgovijetno mrmljao da bi potom mrmljanje prešlo u hrkanje nalik zvuku usne harmonike što je Zlatka iznova podsjetilo na neuspješnu adaptaciju slavnoga filmskog dvoboja u njegovoj i Očevoj mu režiji. Osjetio je zatim kako ga u potpunosti svladava umor. Prije no što je i sam sklopio oči, pitao se kada će već jednom snu doći kraj zato što će se kava koju mu je konobarica Jasmina jamačno skuhalo ohladiti, a ni Marković neće biti sretan ne javi mu li se kakvim dorađenim tekstom za portal koji je do tada moralo posjetiti preko petnaest tisuća što dragovoljnih, što plaćenih znatiželjnika. Možda će i križanac hrvatskoga i mađarskoga ovčara, u predgrađu poznati pas neobuzdane ćudi, pojesti njegovu Mamu ne uspije li se što skorije probuditi, a šansa da se probudi, zaspi li u snu, izvjesno će biti manja. Zlatko je Srijemac poludio.